

تالاب بین المللی گاوخونی دارای پتانسیل بالایی برای بروز ریزگردهای سمی و نمکی است؛ باید نسبت به احیای تالاب و حوضه آبخیز رودخانه زاینده رود اقدام کرد.

تالاب بین المللی گاوخونی لحظه شماری می کند؛

تالاب بین المللی گاوخونی دارای پتانسیل بالایی برای بروز ریزگردهای سمی و نمکی است و به گفته کارشناسان قبل از اینکه شهر زیبا و تاریخی اصفهان به اهواز دیگری تبدیل شود به احیای تالاب و حوضه آبخیز رودخانه زاینده رود اقدام کنیم.

به گزارش اسپادانا خبر، تالاب بین المللی گاوخونی مدتهاست که در انتظار رسیدن آب به بستر خشک خود لحظه شماری می کند اما گویا قرار نیست دامن این تالاب از مایه حیات تر شود.

کارشناسان معتقد هستند تالاب گاوخونی هنوز فعال نشده است یعنی نمی توان در حال حاضر آنرا به چشم منشأ ریزگردها نگاه کرد اما پتانسیل فعال شدن در آن وجود دارد چون اگر به مدت طولانی آب به بستر تالاب وارد نشود به طور کامل رطوبت خود را از دست می دهد و در این هنگام چشمه های ریزگردها فعال می شود که دیگر قابل کنترل نخواهد بود.

از سوی دیگر به علت اینکه سالیان سال در بالادست این تالاب و کنار زاینده رود به عنوان منبع اصلی تامین کننده آب تالاب گاوخونی کشاورزی صورت می گرفت از این رو بستر تالاب حاوی فلزات سنگین مانند کادمیوم، روی و مقدار کمی سرب است که در صورت فعال شدن تالاب، با حجم زیادی از ریزگردهای سمی مواجه می شویم که علاوه بر اینکه اصفهان را تحت تاثیر قرار می دهد به اراک و حتی تهران نیز خواهد رسید.

بر این اساس اداره کل محیط زیست استان تهران طرحی را با عنوان بررسی اثرات زیست محیطی خشک شدن تالاب بین المللی گاوخونی تعریف و اجرای آنرا به دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان سپرد که دکتر احمد جلالیان مجری این طرح روز سه شنبه گفت: ابتدا این طرح در قالب پایان نامه دکتری انجام شد و بعد از آن در قالب طرح بررسی اثرات زیست محیطی خشک شدن تالاب بین المللی گاوخونی از سوی اداره کل محیط زیست استان اصفهان به ما واگذار و مطالعات تکمیلی انجام شد.

وی افزود: در اجرای این طرح ابتدا 31 تله رسوب گیر با شیشه های یک متر در یک متر با توری پی وی سی به قطر 2 میلیمتر که قادر به جمع آوری ذرات معلق کمتر از دو میلیمتر هستند، در اطراف تالاب گاوخونی در ارتفاع دو تا سه متری از سطح زمین نصب و به مدت یکسال مورد بررسی قرار گرفت. وی که استاد راهنمای این طرح نیز بود ادامه داد: نمونه برداری از رسوبات تالاب در دو مرحله انجام شد ابتدا در 28 نقطه تا عمق 1.8 متری سطح تالاب با فواصل 30 سانتی متر و مرحله بعدی به منظور اندازه گیری آلاینده های آلی در آبان ماه 94 در لایه های سطحی نمونه جمع آوری شد. جلالیان گفت: بعد از اندازه گیری ها مشخص شد که ریزگردها به فلزات سنگین مانند کادمیوم، روی و سرب آلوده هستند اما بررسی ها نشان داد که منشأ این ریزگردها بستر تالاب گاوخونی نیست بلکه به خاک های حوضه آبخیز تالاب که حدود 360

هزار هکتار است بر می گردد. وی اظهار کرد: بستر تالاب گاوخونی به عناصر کادمیوم و روی آلوده است اما ریزگردها علاوه بر این عناصر به سرب هم آلوده هستند که عمدتاً منشأ طبیعی و انسان زاد دارند.

وی افزود: نتیجه تحقیقات نشان داد که بستر تالاب گاوخونی هنوز آنطور که باید فعال نشده است و بیشتر ریزگردها از خاک های حوضه آبریز متاثر است، البته این نتیجه تحقیقات مربوط به سال 94 است.

استاد دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان با تاکید بر اینکه کار پایش تالاب گاوخونی باید به طور مداوم انجام شود گفت: مطالعات نشان داده که پتانسیل فعال شدن تالاب وجود دارد که در آن صورت کنترل کردن چشمه های ریزگردهای آن بسیار دشوار خواهد بود.

وی اظهار کرد: شرق و شمال تالاب بافت سنگینی از سدیم دارد که می تواند با پراکنده کردن ذرات رسی شرایط ایجاد چشمه های ریزگرد را فراهم کند و با بادهای شرقی غربی که فراوانی بالاتری در منطقه دارد، پراکنده شده و و ریزگردهای سمی به اصفهان، اراک و حتی تهران و تا هزاران کیلومتر به استان های همجوار برسد و آنها را تحت تاثیر قرار دهد.

این استاد دانشگاه تاکید کرد: درست است که تالاب هنوز آنچنان فعال نشده اما لازم است مانند دریاچه ارومیه ستادی برای احیای آن تشکیل شود، اگر ارزش آن بیشتر از ارومیه نباشد کمتر از آن نیست زیرا فلات مرکزی ایران را تحت تاثیر قرار می دهد.

وی گفت: علت اینکه تالاب گاوخونی به فلزات سنگین آغشته است انجام کشاورزی در بالادست آن است، سالیان سال در آن منطقه کشاورزی بوده و به علت ارزان بودن کودهای شیمیایی و سموم دفع آفات نباتی و مصرف قابل توجه کودهای فسفاته که حاوی کادمیوم و سایر عناصر سنگین است، بستر به مرور حاوی این فلزات خطرناک شد و اگر با استانداردهای جهانی مقایسه کنیم چندین برابر حد مجاز است.

جلالیان افزود: بنابراین اگر تالاب فعال شود تمام این عناصر در قالب ریزگردها که عمدتاً از جنس کانی های حاوی بار منفی هستند روی سطح شهر اصفهان پخش می شوند و نکته مهم این است چون شهر اصفهان خود آلودگی ناشی از صنعت و ترافیک دارد از این رو مشکل چند برابر می شود، یعنی این ذرات حاوی عناصر سنگین با آلودگی ناشی از ترافیک و صنعت مخلوط شده و به صورت ذرات ثانویه خطرناک در می آیند که دیگر به آنها ریزگردهای سمی گفته می شود که اصفهان، اراک و حتی تهران را هم تحت تاثیر قرار می دهند.

وی تاکید کرد: در صورت فعال شدن تالاب گاوخونی این پتانسیل وجود دارد که به زودی شاهد بروز ریزگردهای سمی باشیم که در آن زمان جلوگیری از آن بسیار دشوار خواهد بود.

مجری طرح بررسی اثرات زیست محیطی خشک شدن تالاب بین المللی گاوخونی ادامه داد: در تالاب گاوخونی معدن نمک از نوع کلوروسدیم وجود دارد، از سوی دیگر اراضی کشاورزی قابل توجهی در اطراف رودخانه زاینده رود است که اگر این ریزگردها فعال شوند با سونامی ریزگردهای نمک هم مواجه خواهیم شد که این خود موجب از بین رفتن کشاورزی در این منطقه می شود.

به گفته وی اکنون در بخش غربی تالاب در منطقه خارا نمک به صورت صنعتی برداشت می شود که در صورت فعال شدن تالاب علاوه بر فلزات سنگین، سونامی ریزگرد نمک نیز خواهیم داشت.

وی به سفر رییس سازمان حفاظت محیط زیست به اصفهان اشاره کرد و گفت: در این سفر تمام جزئیات طرح را برای خانم ابتکار توضیح دادم و از وی درخواست کردم تا هم کارگروهی برای احیای تالاب گاوخونی تشکیل شود و هم اینکه کار پایش تالاب به طور مداوم صورت گیرد که مورد موافقت قرار گرفت.

این استاد دانشگاه افزود: استفاده از عکس ها و داده های ماهواره ای به تنهایی کافی نیست و بهتر است مطالعات میدانی برای به دست آوردن داده های واقعی انجام شود.

وی با بیان اینکه برای احیای تالاب گاوخونی هنوز امید وجود دارد گفت: این روند به تامین حقایق زیست محیطی این تالاب بر می گردد و اینکه می توان از پسماندهای شهری حاشیه رودخانه برای مرطوب نگه داشتن تالاب استفاده کرد، همچنین می توان با راهکارهایی مانند تخصیص بخشی از آب زاینده رود هنگام باز شدن به عنوان حقایق زیست محیطی تالاب از خشک شدن کامل آن جلوگیری کرد.

وی گفت: همچنین می توان با مدیریت صحیح و به هم پیوسته منابع آبی حوضه آبریز رودخانه زاینده رود و جلوگیری از برداشت های غیر مجاز و استفاده غیر علمی از آب نسبت به تخصیص حقایق زیست محیطی تالاب به مقدار سالانه 160 میلیون متر مکعب اقدام کرد.

مجری طرح بررسی اثرات زیست محیطی خشک شدن تالاب بین المللی گاوخونی گفت: بیائیم قبل از اینکه شهر زیبا و تاریخی اصفهان به اهواز دیگری تبدیل شود به احیای تالاب و حوضه آبخیز رودخانه زاینده رود اقدام کنیم. جلالیان تاکید کرد: مطالعات نشان می دهد که ریزگردهای منطقه اصفهان عمدتاً منشأ داخلی دارد.

*** تهیه برنامه جامع مدیریت تالاب گاوخونی

ابوالفضل آبشت مدیر ملی طرح حفاظت از تالاب های ایران نیز روز سه شنبه در گفت و گو با خبرنگار علمی ایرنا گفت: در حال تهیه برنامه جامع مدیریت تالاب گاوخونی هستیم و تاکنون 70 درصد کار پیش رفته و سه کارگاه برگزار شده و قرار است

2 کارگاه دیگر نیز برگزار تا برنامه مدیریت نهایی شود.
وی افزود: تالاب گاوخونی دو حوضه آبخیز دارد که یکی در اصفهان و دیگری در چهارمحال و بختیاری است که مسائل خاص خودشان را دارند از این رو به زودی کارگاه زون بندی این برنامه با همکاری این دو استان برگزار می شود.
آبشت با بیان اینکه تلاش می کنیم هر چه زودتر برنامه مدیریت جامع تالاب گاوخونی نهایی و به تصویب برسد اظهار کرد: هدف ما کیفیت برنامه ای است که تهیه می شود تا تمام ذینفعان حوضه آبخیز از آن برخوردار شوند و به یک اجماع برسند.

*** تالاب گاوخونی

تالاب گاوخونی یکی از تالاب های مشهور در جلگه مرتفع مرکزی ایران به شمار می رود. این تالاب منطقه ای به وسعت 476 کیلومتر مربع را پوشانده و در 167 کیلومتری جنوب شرق اصفهان در کنار شهر ورزنه و در مجاورت تپه های شنی واقع شده است.
ارتفاع آن از سطح دریا 1470 متر و بیشینه عمق آن 150 سانتیمتر است. این تالاب منابع زیستی غنی ای دارد، همچنین پناهگاهی برای پرند های مهاجر است که با همه این ویژگی ها یکی از جاذبه های گردشگری است اما اکنون در معرض خشکی قرار گرفته است.

منبع/ ایرنا

برچسب ها: [محیط زیست](#) [1]

[بحران آب](#) [2]

[زاینده رود](#) [3]